Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

Sermones Estiuales De Tempore

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

De Eucharistia Sermo nouus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30616

Visual Library

de fide ad ſpẽm: de ſpe ad rem: de mẽſa ad menſam: de ſabbato ad ſabbatũ fiet trãſmigratio. Tunc eñ videbit ipſe Jeſus q̃ dulcis eſt in facie: dulcꝫ in ope: dulcis ĩ nomine. Patent itaqꝫ in his trib⁹ vltimis ſermonibus tres hui⁹ ſacramẽti ſigtiones q̃ notant̃ in trib⁹ collectis miſſe hui⁹ feſtiuitatis. Prima in pma. Scda in ſcda. Tertia in tertia: vt patet intuẽti. Notant̃ etiaʒ in illa antiphona quaʒ cantat eccl'ia ſuper Magnificat. O ſacrũ ꝯuiuiũ in q̃ chr̃s ſumit̃ recolit̃ memoria paſſiõis ei⁹. Ecce pma ſigtio. mens implet̃ gra. ecce ſecunda: q̃a p grãm fit vnitas eccl'ie. et future gl'ie nobis pign⁹ dat̃. ecce tertia. Cũ ḡ ſumes aut adorabis chr̃i corp⁹ in hoc ſacramẽto: tres p̃dictas ſigtiões ꝯſidera/ vt inde fructus ſalubres valeas reportare. O q̃ reuerenter adorandũ eſt hoc ſacr̃m in q̃ nobis oſtendunt̃ tanta ⁊ tã venerãda myſteria: pſertim cũ legam⁹ aĩalia irrõnalia ſibi aliq̃ñ magnã reuerentiã exhibuiſſe. Patet p exemplũ ſupi⁹ poſitũ in ſer. iij. ¶ Exemplũ narrat Ceſari⁹. Mulier q̃dam cum apes multas nutriret ⁊ ille nõ pficerẽt/ imo paſſim morerent̃. Cũ remediũ circũquaqꝫ q̃reret: dictũ eſt ei q̄ ſi corp⁹ dñicũ iter illas locaret: mox illa lues ceſſaret. Illa igitur ad eccl'iam pgẽs ⁊ ſe cõicare ſimulãs: corpus dñi ſumẽs/ ſtatiʒ a ſacerdote recedẽs extraxit: et in vno alueolo collocauit illud. Mira dei opa ⁊ mira ei⁹ potẽtia: ṽmiculi creatorẽ cognoſcẽtes: de fauis ſuis hoſpiti ſuo dulciſſimo capellã mire ſtructure fecerũt in q̃ altare eiuſdẽ materie erigentes. ſacratiſſimũ dñi corp⁹ ſup illud poſuerunt. Et bñdixit dñs opib⁹ eorũ. Proceſſu ṽo tpis cũ femia illa vaſculũ illud aperuiſſet etiã dictũ oratoriũ conſpexiſſet: expauit. Curreſqꝫ ad ſacerdotẽ confeſſa eſt ei oĩa q̃ egerat ⁊ viderat. Tũc ille aſſũptis ſecuʒ parochianis ſuis: ad vaſculũ venit: et apes cõuolantes ⁊ ad laudeʒ creatoris ſui bõbizantes abierũt. Sacerdos aũt ⁊ aſſiſtẽtes capellulas: parietes: feneſtras: tectũ: campanile: oſtiũ: altare/ admirantes: corpus dñicũ cum laude ⁊ gl'ia ad eccleſiã tulerunt. Hec Ceſari⁹. Mirꝫ certe q̄ irrationalia creatorẽ cognoſcũt ⁊ reuerentur. Et miſeri pctõres eũ multipl'r offendunt et aſpnant̃. Audiãt igit̃ illud Eſa. xxxiij. Ve qui ſpernis: nõne ⁊ ipſe ſperneris.

¶ Tertiũ ar. Audiſtꝫ ⁊c̃. Pro tãto ḡ beneficio ꝯtinue grãs deo reddere debem⁹. Dicit eñ lex. ff. de petitiõe hereditatꝫ. l. Sꝫ ſi. §. Cõſulit. Bñficij acceptor natural'r obligat̃ ad antidota. Nihil aũt rependere deo poſſum⁹ niſi gratiaꝝ actiones: q̃ etſi ſint ad dei laudem: ſunt tñ oĩno ad nr̃am vtilitatẽ. Sepi⁹ ḡ memores eſſe debemus diuioꝝ bñficioꝝ: inter q̃ hoc eſt p̃cipuũ. ſ. corpis ſui ſacramẽtũ. al's indigni erimus aliq̃d p futuro a dño ĩpetrare. Nã vt hr̃ extra de reſcptꝫ Si proponente. De bñficio iã accepto ſemp facienda eſt mentio ſi q̃s aliud beneficiũ voluerit impetrare: Vñ ⁊ ꝓpterea inſtitutuʒ eſt euchariſtie ſacr̃m vt ſemp memores ſim⁹ beneficij redemptionis et ſuauiſſimi amoris chriſti. Propone pabolam iuxta dictũ illud Hieronymi. Hanc vltimã memoriã nobis reliq̃t quẽadmodũ ſi q̃s pegre pficiſcẽs: aliq̃d pign⁹ ei quem pfecte diligit relinq̃t/ vt q̃tienſcũqꝫ illud viderit/ poſſit ei⁹ bñficia et amicicias memorari. Quẽ ſi ille perfecte dilexerit: nõ ſine ingẽti deſiderio vidẽdi amicũ poterit pignus illd̃ videre. Expone ⁊ applica: qm̃ ſi vere chr̃m diligim⁹: quotiẽs illd̃ ſacramẽtũ videbim⁹/ flagrabimus deſiderio videndi eum. Aug. Tota vita boni chr̃iani ſanctũ deſideriũ.

¶ De Euchariſtia Sermo nonus.

QVi mãducat

⁊c̃. Panis quẽ ego dabo/ caro mea eſt pro mundi vita. Joã. vj

Ibi ſunt tria notanda

¶ Primũ diuia liberalitas: cũ dr̃. Panis quem ego dabo.

¶ Scdm liberalitatꝫ ſuauitas: cũ dr̃. caro

¶ Tertiũ ſuauitatꝫ vtilitas: cũ (mea eſt. dicit. pro mundi vita.

¶ De pmo Joã. vj. Ego ſũ panis vite.

¶ De ſcdo ibidẽ. Caro mea vere eſt cib⁹.

¶ De tertio ibidẽ. Panis ver⁹ eſt q̃ de celo deſcẽdit ⁊ dat vitã mũdo. ¶ Salutatio.

¶ Qui manducat ⁊c̃.

PRim⁹ ar. An aqua ſit de integritate hui⁹ ſacri: Q̃, ſic. Cyprian⁹. Sicuti ſctificando calicẽ dñi ſola aq̃ offerri nõ po

teſt: ſic nec vinū ſolū. Contra. Pani nihil
cōmiſcet. ḡ nec vino. ¶ R̄ñdet Scotus
in. iiij. diſt. xij. hoc nō eſſe ſimpl'r de neceſſi-
tate ſacramenti. quia aqua etiā nō ꝯuertit
in ſanguinē niſi prius fuerit cōuerſa in vinū
Greci etiā nō apponūt aquā: vt dicit Inno.
de offi. miſſe. pte. iij. Eſt tñ de neceſſitate
miſtri ꝓpter p̄ceptū eccl'ie. Ipſe etiā chr̄s
vinum cum quo fuit aq̄ mixta cōſecrauit.
Iuxta illud Dam. li. iiij. Chr̄s calicem ex
vino ꝛ aq̄ tradidit diſcipulis ſuis. Cōgru-
entia aūt appoſitionis aque eſt ꝓpter my-
ſteriū/ vt ſignificet̄ ꝑpl'us vniri chr̄o. iuxta
illud de ꝯſe. diſt. v. vel. ij. Omne. Cū in ca-
lice aq̄ vino miſcet̄: ꝑpl'us chr̄o vnit̄. i. vni-
endus ſignatur ꝑ fidem ꝛ dignā ſacramenti
ſuſceptionē. Et ſic dicit Bona. Sicut aq̄ ꝺ
ſe eſt inſipida: ita ſigt ꝑpl'm inſipiduz q̄ fit
ſapidus ꝑ coniunctionē cum ſapia chriſto
ſicut aqua cū adiungit̄ vino. Hec Sco. et
Bona. ¶ Pro fundamento. Si bonum et
laudabile eſt ſcire cauſas rerū naturaliuz:
iuxta illud Virgilij in georgic̄. Felix qui
potuit rerꝫ cognoſcere cauſas. Multo lau-
dabilius eſt cognoſcere cauſas eorꝫ q̄ cir-
ca ſacramenta noſtre ſalutis ſunt obſeruan-
da. Tenendū em̄ eſt ꝙ nihil eſt ibi ſuꝑfluū
Nā dicit cōmentator. j. phyſic. Non eſt po-
nēda pluralitas ſine neceſſitate. Querit̄ ḡ
de aqua An ſit de neceſſitate ſacramenti
euchariſtie: Dic rñ. vt ſ. Ex qua cōclude
ꝙ̄amabile ſit hoc ſacramentū quo ſignifi-
cat̄ ꝛ efficit̄ ꝑplī catholici cum chr̄o copu-
latio. Quid em̄ deſiderabili⁹ ꝙ̄ chr̄o vni-
ri: Certe nihil. Nihil em̄ vtili⁹: qm̄ vt di-
cit̄ Matt. j. Ipſe ſaluū faciet ꝑpl'um ſuū. i.
ſibi adherentē. Nihil honorabili⁹. j. Pet.
ij. Vob honor credentib᷒. ſ. in ieſu ꝑ fidez
charitate formatā: q̄ chr̄o copulat. Nihil
p̄terea dulcius: qm̄ ſicut dicit Rich. de ſctō
vic. Ieſus nomē dulce: nomē delectabile:
nomē ꝯfortās pctōrem: ꝛ brē ſpei. Ex op-
poſito q̄d horrendū magꝭ ꝙ̄ a chr̄o ſepa-
ri. Audite o pctōres lubrici: adulteri: aua-
ri ꝛc̄. q̄ a ieſu lōge eſtiꝭ: qm̄ vt dicit Ps. Lon-
ge a pctōrib᷒ ſalus. Redite ḡ ad ieſum: vt
digne ꝑcipiatꝭ hūc ſui corꝑis cibū: cui⁹ ꝑ-
fecto v̄tutē ꝛ dulcedinem nullus exp̄mere
ſufficit: ꝛ quō vere refocillat̄ aīa ꝛ fortifi-
cat̄ in agone ſpūali. ¶ Figura. j. Regū. ix.
Ionathas ex pugna fatigatus q̄ſi viſum
amiſerat: et guſtato melle refocillatus eſt.
Sic et anima refocillat̄ ꝑ corpus chr̄i: q̄d
eſt dulcius ſuꝑ mel ꝛ fauum. Ideo multū
eſt deſiderandū: quia eo ſemꝑ indigemus
Ambro. Qui vulnus habet: medicinam
requirat.

S Ecundus art. In p̄cedentib᷒ ꝛc̄. In
ſequentib᷒ dicturi ſumus de fructib᷒ ex
digna euchariſtie ꝑceptione ꝑuenientib᷒.
¶ Ubi p̄mo notandū ꝙ de hoc ſacramen-
to exponi pōt illud Apoca. vl. Ex vtraꝗ
pte fluminis. ſ. copioſiſſime grē i chr̄o exi-
ſtentiꝭ: lignū vite ſcꝫ hoc ſacramentū viui-
ficatiuum afferens fruct⁹ duodecim. Iſti
aūt fruct⁹ ſunt Purgatio: viuificatio: refe-
ctio: fortificatio: illuminatio: grāꝝ augmē-
tatio: ſatiſfactio: defenſio ſeu pſeruatio: re-
leuatio: pſeueratio: diuinitatis p̄guſtatio:
glie adeptio. In hoc aūt ſermone dicen-
dum de q̄ttuor p̄mis: qui ſunt

¶ Purgatio
¶ Viuificatio
¶ Refectio.
¶ Fortificatio

Prim⁹ igit̄ eſt ꝯſcie purgatio. ſ. a veniali-
bus ꝛ q̄nꝗ a mortalib᷒ oblitiꝭ. Q, āt ꝑ h̄
ſacr̄m purgent̄ venialia: hr̄ de ꝯſe. di. ij. c.
Cū oē. et ca. Si q̄tiēs. et c. Añ bn̄dictōez.
Vñ ꝛ Amb. li. de ſacris dicit. Iſte panis q̄-
tidian⁹ ſumit̄ in reuerentiā q̄tidiane infir-
mitatis. Quāt⁹ aūt ſit iſte fruct⁹ patere pt
ſi ꝯſiderem⁹ q̄ntū venialia ledant aīam.
Lꝫ em̄ eternā damnatiōem nō inducant:
diminuūt tñ feruorē charitatꝭ ꝛ ad morta-
lia diſponūt: ꝛ ad penā purgatorij q̄ ē gra-
uiſſima ꝺtrudūt. Videre potes alibi vbi
de pctō. Per hoc etiā ſacr̄m purgant̄ mor-
talia oblita. Ideo h̄ ſacr̄m dr̄ ablutio ſcele-
rū Et hoc intelligit̄ de oblitiꝭ: facta inq̄ſi-
tione ſufficienti. Vñ dicit Sco. in. iiij. di. ix.
ꝙ ſi q̄s facta examinatōe diligēti nō recor-
daret̄ niſi de vno pctōꝝ ſuoꝝ: ꝛ ꝺ illo dū-
taxat confiteret̄ in particulari: ꝛ de oblitiꝭ
in generali/ cōicando grām ꝛ remiſſionem
obtineret. Et multotiēs peccata oblita vir-
tute ſacramenti ad memoriā reducunt̄. Et
tunc tenetur hō poſt ſuſceptū chriſti corp⁹
ꝙ̄citius poteſt de illis confiteri in ſpeciali
¶ Scd̄s fruct⁹ ē aīaꝝ viuificatio Preſtat
ei ꝛ cōtinuat vitā aīe Et h̄ rōne ꝯtenti. ſ.
chriſti: q̄ dicit Ioā. xj Ego ſum reſur. ꝛ vit.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sic em̄ lignum vite comeſtū vitā conſeruabat vt pʒ Geñ. ij. ſic diuina ſapia chrūs Sap. iij. Lignum vite eſt his q̄ apprehēderint eā: ⁊ q̄ tenuerit eā beat⁹. Propt̄ qḋ dicebat Jo. vj. Niſi manducaueritis carnē filij hoīs non habebitis vitā in vobis.

¶ Tertius eſt refectio ſeu cibatio. Joā. vj Caro mea vere eſt cib⁹. Sic em̄ ait Rich. in. iiij. di. viij. Queadmodū anie vegetatiue q̄ eſt formale p̄ncipium naturalis vite generabiliū ⁊ corruptibiliū de⁹ indidit potentiā generatiuā p quam res viuens efficit/ ⁊ augmentatiuā p quā augmentat̄: ⁊ nutritiuā p quā ipa nutrit̄ ⁊ in eſſe conſeruat̄ q̄diu viuit recuperando id qḋ ſucceſſiue deperdit̄. Ita pʒ miſericordiā chriſt⁹ inter ſacramenta tria inſtituit p quoꝝ vnū fit aīa viuens vita ſpūali. ſ. p baptiſmū: p aliud q̄o vita ſpūalis auget̄ ⁊ roborat̄. ſ. p ſacramentū confirmatōis: per aliud aūt nutrit̄ ⁊ conſeruat̄. ſ. p euchariſtiam p quā reparat̄ qḋ quotidie de charitatis feruore deperdit̄. Et ꝓpterea dat̄ ſub ſilitudine cibi ⁊ pot⁹. Per h̄ āt reficit̄ mēs hūana: qꝛ dum p hoc ſacr̄m ſentit ſe tm̄ a deo amari q̄ p nobis mori voluit: ⁊ corpus ſuū ſic mirabiliter nobis tribuit: igne charitatis inflāmat̄: ⁊ in deū transformat̄. Jō pſ̄ dicit. Juſti epulent̄ ⁊ exultent ⁊ delectent̄ in leticia

¶ Quart⁹ ē animaꝝ fortificatio. Sic em̄ mentē roborat. vt cib⁹ corꝑalis corp⁹. Nec mirū cum in illo ſacramento ꝯtineat̄ ille qui eſt fortiſſimus ⁊ potentiſſim⁹. Nō dubiū ergo q̄n det quantū in ſe eſt: firmiuſ ꝓpoſitum cauendi a futuris: ⁊ in bono ꝑſeuerandi.

¶ Exemplū narrat Ceſari⁹. q̄ in ciuitate remenſi miles q̄dam conſobrinā ſuam concubinā habebat ⁊c̄. Uide in primo aduentuali ſabbato ante quartā dn̄icam aduentus.

Tertius ar. Quō. qm̄ euchariſtie ſacramentū fructuoſiſſimū eſt cui⁹ fructus omnib⁹ offert̄. Cauete ḡ ne p negligentiā veſtram tantis fructib⁹ ꝑuemini: ⁊ ſic merito ſitis increpandi. Nam dicit lex. Qḋ p me ſtat mihi imputari debet. ff. de contrahenda emptiōe ⁊ venditiōe. l. Hec venditio. §. j. Et ſic hʒ extra de conſtitutionib⁹. Si aūt: non ſolum dolus ſed etiā negligentia imputat̄. Audite. Si rex vobis dimiſiſſet tunicā ſuam tali lege q̄ quicunq̄ ad eā confugeret: honorem regi faciēs: magnū l[...] inde reportaret. Nōne libenti anio [...]. Aut ſi q̄s negligeret. ⁊ ſic fame ⁊ egeſtate periret: nonne multū eſſʒ increpandus. Expone ⁊ applica notando illud qḋ dicit Seneca. Turpis eſt iactura q̄ p negligentiā fit.

¶ Sermo. x.

Qui mandu.

⁊c̄. Operamini nō cibum qui perit: ſed q̄ permanet in vitā eternā quē filius hoīs dabit vobis. Hunc em̄ pr̄ ſignificauit deus. Jo. vj. Tria ſunt ibi notanda q̄ faciunt hunc cibū deſiderabilem.

¶ Primū eſt durationis ꝑpetuitas: cum dicit. Operami nō ci. q̄ pe. ſed qui ꝑma. in vi. eternā. i. operando q̄rite non cibum corporalem: ſed magis ſpūalem Un̄ Mat. vj. Primū querite regnū dei

¶ Secundū eſt dationis liberalitas: cum dicit. Quē filius homis dabit vobis. i. parat⁹ ē dare. Alchuinus. Filius hoīs ſeipm̄ dat nobis. vt nos in ipo ⁊ ipe in nobis maneat.

¶ Tertiū eſt ꝓmiſſionis ſecuritas: cuʒ dicit. Hunc em̄ pater ſignauit deus: iō ꝓmiſſio eius eſt ſecura. q. d. Ad hoc em̄ p̄ncipaliter eum aſſignauit ⁊ inſtituit mittendo in mundū. vt daret vitam eternā mundo Joan. x. Ego veni vt vitam habeant: ⁊ abūdanti⁹ habeant.

¶ Qui mādūcat ⁊c̄.

Primus ar. An euchariſtia ſit ſepe ſumēda: Q, ſic. qꝛ ei⁹ ſūptio ē fructuoſiſſima Cōtra. Eccl̄ia ſolum ſemel in anno euchariſtiā ſumere p̄cipit. R̄ndet tho. in. iiij. di. xij. Notādo q̄ in h̄ ſacro req̄ritur ex p̄te recipientꝫ deſideriū ꝯiūctionis ad chr̄m qḋ facit amor ⁊ reuerētia ſacri q̄ ad donū timorꝫ ꝑtinet. Primuʒ icitat ad frequētationē q̄tidianā hui⁹ ſacri. ſʒ ſcḋm retrahit. Un̄ ſi q̄s expimentalr̄ cogſceret: ex q̄tidiana ſūptione feruorē charitatꝫ augeri ⁊ reuerētiā n̄ minui. deberet q̄tidie cōicare. Si āt ſentiret p q̄tidianā freq̄ntationē reuerētiā minui ⁊ feruorē n̄ mltū augeri tal̄ ōberet iterdū abſtiere. vt cū maiori deuotiōe ⁊ reuerētia p⁹ modū accederet Un̄ q̄ntum ad h̄ relinq̄nd⁹ ē ſuo iudicio Et hoc ē qḋ dr̄ aug. Dic q̄ſpiā n̄ eē q̄tidie accipiē